

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 115/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 18/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotetun sääntelyn vaikutuksia elatustukimenojen kehittymiseen ja hyvinvointialueiden työmäärään sekä jatkaa lapsen elatukseen liittyvän sääntelyn, perheoikeudellisen palvelu- ja päätöksentekojärjestelmän sekä lasten ja perheiden sosiaaliturvan kehittämistä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

elatustukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elatustukilain (580/2008) 11 §:n 2 momentti, 12 §:n 1 momentti sekä 34 §:n 3 ja 4 kohta sekä 36 §:n otsikko, sellaisena kuin niistä on 12 §:n 1 momentti laissa 552/2022, ja
lisätään lakiin uusi 13 a §, 34 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 552/2022, uusi 5 kohta sekä 36 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 128/2025 vp

11 §

Elatustuen hakeminen

Hakemuksen voi tehdä lapsen huoltaja, edunvalvoja tai muu henkilö, jonka hoidossa lapsi tosiasiallisesti on, sekä 15 vuotta täyttänyt itsenäisesti asuva lapsi itse. Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen, jos lapsi on hyvinvointialueen kustantamassa ympärivuorokautisessa hoidossa kodin ulkopuolella kalenterikuukautta pitemmän ajan eikä elatustukea ole myönnetty. Elatustuki myönnetään tällöin hyvinvointialueelle aikaisintaan hoidon alkamista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien. Muun kuin huoltajan tekemän hakemuksen johdosta on kuultava huoltajaa.

12 §

Hyvinvointialueen lausunto

Jos elatustuen hakija on muu kuin lapsen huoltaja ja huoltaja vastustaa elatustuen myöntämistä, Kansaneläkelaitoksen on pyydettävä ennen asian ratkaisemista lausunto tuen myöntämisestä muulle kuin lapsen huoltajalle siltä hyvinvointialueelta, jossa lapsen kotikunta sijaitsee. Jos hakija on hyvinvointialue, lausuntoa ei kuitenkaan tarvitse pyytää.

13 a §

Elatusvelvollisen velvollisuus toimia elatusavun määrän tarkistamiseksi

Jos elatustukea on myönnetty elatusvelvollisen puutteelliseksi todetun elatuskyvyn perusteella ja elatusvelvollisen olosuhteissa on tapahtunut elatuskykyä parantavia olennaisia muutoksia, on elatusvelvollisen oltava yhteydessä lapsen elatuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun toimivaltaiseen hyvinvointialueeseen elatusavun korotustarpeen selvittämiseksi.

34 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada maksutta välttämättömät tiedot elatustuen ratkaisemiseksi tai muiden tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi:

- 3) Potilasvakuutuskeskukselta ja Liikennevakuutuskeskukselta;
- 4) työnantajalta, työttömyyskassalta ja työpaikkakassalta;
- 5) postilaissa (415/2011) tarkoitetulta yleispalvelun tarjoajalta.

Eduskunnan vastaus EV 128/2025 vp

36 §

Tietojen luovuttaminen

Kansaneläkelaitoksen on yksittäistapauksessa ja salassapitosäännösten estämättä annettava oma-aloitteisesti toimivaltaiselle hyvinvointialueelle elatusvelvollisen elatuskyvyn uudelleen arviointia varten välttämättömät tiedot, jos elatusapu on vahvistettu 6 §:n 2 tai 3 kohdan mukaisesti tarkasteluhetkestä vähintään vuosi aikaisemmin, ja jos Kansaneläkelaitos tarkasteluhetkellä havaitsee elatusvelvollisen taloudellisesta tilanteesta 34 §:n 1 kohdan nojalla saatujen tietojen perusteella olevan tarvetta arvioida elatusvelvollisen elatuskykyä mahdollisesti uudelleen.

Kansaneläkelaitoksen on yksittäistapauksessa salassapitosäännösten estämättä annettava oma-aloitteisesti toimivaltaiselle hyvinvointialueelle elatusvelvollisen elatuskyvyn uudelleen arviointia varten välttämättömät tiedot, jos elatusvelvolliselle on myönnetty 21 §:n nojalla toistuvasti maksuvapautus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 17 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 15/2015,
muutetaan 13 a §:n 2 ja 3 momentti, 16 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 13 a §:n 2 ja 3 momentti laissa 1307/2014 ja 16 a §:n 2 momentti laissa 582/2008, sekä
lisätään lakiin uusi 7 a, 8 d ja 13 b § seuraavasti:

3 luku

Elatusavun vahvistaminen sopimuksella

7 a §

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa sopimuksessa käytettävien lomakkeiden kaavan.

8 d §

Hyvinvointialueella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta Verohallinnolta sekä Kansaneläkelaitokselta välttämättömät tiedot elatusavun vahvistamiseksi tai sen selvittämiseksi, onko aihetta muuttaa elatus-

Eduskunnan vastaus EV 128/2025 vp

avun määrää 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Vanhempia tulee etukäteen tiedottaa tietojen pyytämisestä.

13 a §

Jos lapselle maksetaan elatustukea, hyvinvointialueella on oikeus ajaa lapsen puolesta kannetta elatusavun vahvistamiseksi tai sen määrän korottamiseksi, vaikka lapsi ei ole joutunut tai ole vaarassa joutua elatuksen puutteeseen. Jos lapselle maksetaan elatustukea, hyvinvointialueella on oikeus ajaa kannetta myös elatusavun alentamiseksi.

Hyvinvointialueen on ennen 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun toimenpiteeseen ryhtymistä varattava lapsen huoltajalle ja elatusvelvolliselle tilaisuus tulla kuulluksi.

13 b §

Vastaanotettuaan Kansaneläkelaitokselta elatustukilain (580/2008) 36 §:ssä tarkoitetut tiedot on edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun hyvinvointialueen ryhdyttävä toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, täyttyvätkö vahvistetun elatusavun määrän muuttamiselle 11 §:ssä säädetty edellytykset. Arvioidessaan edellytysten saattavan täyttyä on hyvinvointialueen ryhdyttävä toimenpiteisiin elatusapua koskevan sopimuksen tai tuomion muuttamiseksi.

16 a §

Suoritusten jakamisesta elatusapuun oikeutetun lapsen saatavan ja Kansaneläkelaitoksen takautumissaatavan kesken silloin kun elatusavun lisäksi on perimättä lapselle maksettua elatustukea, säädetään elatustukilaissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 18 kohta, sellaisena kuin se on laissa 729/2023, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 128/2025 vp

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

18) hyvinvointialueelle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) tarkoitetun asiakasmaksun määrittämistä varten, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetussa laissa (569/2009) tarkoitetun palvelusetelin arvon määrittämistä varten sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa (703/2023) ja lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) säädettyjen tiedonsaantioikeuksien toteuttamiseksi;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 19.11.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri